

Kristjan Celec skenira 3200 let star bronast meč, ki so ga našli v Blejskem jezeru pri Mlinem. Pri tem uporablja samopozicionirni laserski skener; z njim bo podatke vnesel v posebno napravo, ki bo – podobno kot računalniški tiskalnik natisne skenirano besedilo – izdelala natančno plastično kopijo meča.

zanimiva odkritja nas čakajo na dnu oceanov, rek in jezer. Imam to srečo, da sem kar najbolj združil svoje osebne želje s poklicem, zato je moja etična zavezanost delu toliko večja.

Laik v muzeju vidi vrč, meč, nakit, pa vendar se za predmeti po navadi skriva širše ozadje. Kako ga razvozlate in kaj nam sporočajo te najdbe?

Arheologija je razvila vrsto metod, tehnik in analitičnih orodij za obdelavo pridobljenih podatkov. Pri klasičnem terenskem delu gre za podrobno razgrajevanje in temeljite večplastne analize ozko zamejenih delov najdišč. Odgovore iščemo na podoben način kot preiskovalci kaznivih dejanj. Tako kot v geologiji je obravnava zbranih podatkov povezana s prepoznavanjem zaporedja in starosti dogodkov, ki so privedli do oblikovanja arheoloških najdišč. Razmeroma lahko berljiv je npr. stratigrafski zapis nenadnega konca ali postopnega propada bivalnega objekta ali potopa ladje, teže pa določimo ozadja posamičnih predmetov in skupin najdb. Pri tem se navadno opremo na analize pojavov v času in prostoru.

Stereotip arheologa je oseba z metlico in sitom, ki pazljivo koplje in ščetka zgodovinske predmete. V tej številki pa vidimo, da lahko arheologi pri svojem delu uporabljajo tudi potapljaško masko in plavuti. Kakšne so poglobitve razlike med kopensko in podvodno arheologijo?

V osnovnih standardih in metodologiji jih ni, različni so tipi, struktura in ohranjenost najdišč. Glede na to se spreminja tudi način izkopavanja, dokumentiranja in konservacije. Za daljinsko zaznavanje na kopnem uporabljamo aerofotografijo in natančne prikaze reliefa, geofizikalne meritve (radar, meritve električne upornosti in magnetnega polja), pod vodo pa sonarje in magnetometre. Osnovno izkopavalno orodje pod vodo je vodna ali zračna sesalka, kopenskim metodam pa so podobne meritve v koordinatni mreži in drugi načini določanja položaja. Pod vodo rišemo na posebne deske ali papir, dokumentacijo dopolnjujejo fotografije in videoposnetki. Sicer pa gre pri večini podvodnih najdišč za časovne kapsule, v katerih so za tisti čas običajni predmeti in naprave, medtem ko na kopnem prevladujejo najdišča z ostanki iz različnih časovnih obdobj. Na odprtem morju je možnost, da se dve ali več plovil potopi na istem kraju, razmeroma majhna, čeprav poznamo nekaj takih primerov tudi z Jadrana.

So ta najdišča primerljiva s tistimi na kopnem?

Tudi v podvodni arheologiji so eno osrednjih vprašanj procesi, ki so sooblikovali današnjo podobo najdišč. Ti vključujejo sedimentacijo, erozijo in vplive morskih tokov, kemične in fizikalne spremembe potopljenih materialov, vplive organizmov itn. Ker na najdišča na kopnem bolj vplivajo spremembe, ki jih povzroča človek, in so sestavni del vedno bolj poškodovanega arheološkega zapisa, je ohranjenost predmetov v okoljih z omejeno oksidacijo navadno neprimerno večja.

So pa podvodna najdišča močno ogrožena zaradi "lovcev na zaklade". To velja predvsem za dna oceanov, ki jih v nasprotju

"Podvodna
močno ogro
'lovcev na za
To velja pre
dna oceanov
nasprotju z
v teritorialn
za zdaj še ne
mednarodn
instrumenti